C/2025/3987

20.8.2025

RECOMANDAREA CONSILIULUI

din 8 iulie 2025

privind politicile economice, sociale, de ocupare a forței de muncă, structurale și bugetare ale Ciprului

(C/2025/3987)

CONSILIUL UNIUNII EUROPENE,

având în vedere Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, în special articolul 121 alineatul (2) și articolul 148 alineatul (4),

având în vedere Regulamentul (UE) 2024/1263 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 aprilie 2024 privind coordonarea eficientă a politicilor economice și supravegherea bugetară multilaterală și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1466/97 al Consiliului ([1]), în special articolul 3 alineatul (3),

având în vedere Regulamentul (UE) nr. 1176/2011 al Parlamentului European și al Consiliului din 16 noiembrie 2011 privind prevenirea și corectarea dezechilibrelor macroeconomice ([2]), în special articolul 6 alineatul (1),

având în vedere recomandarea Comisiei Europene,

având în vedere rezoluțiile Parlamentului European,

având în vedere concluziile Consiliului European,

având în vedere avizul Comitetului pentru ocuparea forței de muncă,

având în vedere avizul Comitetului Economic și Social European,

având în vedere avizul Comitetului pentru protecție socială,

având în vedere avizul Comitetului pentru politică economică,

întrucât:

Considerații generale

(1) Regulamentul (UE) 2024/1263, care a intrat în vigoare la 30 aprilie 2024, precizează obiectivele cadrului de guvernanță economică care urmăresc promovarea unor finanțe publice solide și sustenabile, creșterea durabilă și favorabilă incluziunii și reziliența prin intermediul reformelor și al investițiilor, precum și prevenirea deficitelor publice excesive. Regulamentul prevede că Consiliul și Comisia asigură supraveghere multilaterală în contextul semestrului european, în conformitate cu obiectivele și cerințele stabilite în TFUE. Semestrul european include, în special, formularea de recomandări specifice fiecărei țări și supravegherea punerii în aplicare a acestora. Regulamentul respectiv promovează, de asemenea, asumarea responsabilității la nivel național în ceea ce privește politica bugetară și subliniază orientarea acesteia pe termen mediu, însoțită de asigurarea mai eficace și mai coerentă a respectării normelor. Fiecare stat membru trebuie să prezinte Consiliului și Comisiei un plan bugetar-structural național pe termen mediu care să conțină angajamentele sale bugetare, de reformă și de investiții, pe o perioadă de 4 sau 5 ani, în funcție de durata legislaturii naționale. Traiectoria cheltuielilor nete ([3]) care este indicată în aceste planuri trebuie să respecte cerințele prevăzute în regulament, inclusiv cerințele referitoare la plasarea sau menținerea datoriei publice pe o traiectorie descendentă plauzibilă până la sfârșitul perioadei de ajustare sau la menținerea acesteia la niveluri prudente, sub 60 % din produsul intern brut (PIB), și la aducerea și/sau menținerea deficitului public sub valoarea de referință din tratat, de 3 % din PIB pe termen mediu. În cazul în care un stat membru se angajează să realizeze un set relevant de reforme și investiții în conformitate cu criteriile stabilite în regulamentul respectiv, perioada de ajustare poate fi prelungită cu cel mult trei ani.

([1]) JO L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.
([2]) JO L 306, 23.11.2011, p. 25, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj.
([3]) Cheltuielile nete astfel cum sunt definite la articolul 2 punctul 2 din Regulamentul (UE) 2024/1263: „cheltuieli nete” înseamnă cheltuielile publice, excluzând (i) cheltuielile cu dobânzile; (ii) măsurile discreționare privind veniturile; (iii) cheltuielile aferente programelor Uniunii care sunt acoperite integral de venituri din fondurile Uniunii; (iv) cheltuielile naționale cu cofinanțarea programelor finanțate de Uniune; (v) elementele ciclice ale cheltuielilor cu indemnizațiile de șomaj și (vi) măsurile cu caracter excepțional, precum și alte măsuri temporare.

(2) Regulamentul (UE) 2021/241 al Parlamentului European și al Consiliului ([4]), care a instituit Mecanismul de redresare și reziliență („MRR"), a intrat în vigoare la 19 februarie 2021. MRR oferă statelor membre sprijin financiar pentru implementarea reformelor și a investițiilor, dând astfel un impuls bugetar finanțat de Uniune. În concordanță cu prioritățile semestrului european pentru coordonarea politicilor economice, MRR stimulează redresarea economică și socială, impulsionând totodată reforme și investiții sustenabile, în special promovând tranziția verde și tranziția digitală și conferind mai multă reziliență economiilor statelor membre. De asemenea, MRR contribuie la consolidarea finanțelor publice și la stimularea creșterii economice și a creării de locuri de muncă pe termen mediu și lung, la îmbunătățirea coeziunii teritoriale în cadrul Uniunii și la sprijinirea continuării punerii în aplicare a Pilonului european al drepturilor sociale.

(3) Regulamentul (UE) 2023/435 al Parlamentului European și al Consiliului ([5]) („Regulamentul REPowerEU"), care a fost adoptat la 27 februarie 2023, vizează eliminarea treptată a dependenței Uniunii de importurile de combustibili fosili din Rusia. Acest lucru contribuie la obținerea securității energetice și la diversificarea aprovizionării Uniunii cu energie, sporind, în același timp, gradul de utilizare a surselor regenerabile de energie și crescând capacitățile de stocare a energiei și eficiența energetică. Cipru a adăugat un nou capitol REPowerEU la planul său național de redresare și reziliență în scopul finanțării de reforme-cheie și de investiții care să contribuie la atingerea obiectivelor REPowerEU.

(4) La 17 mai 2021, Cipru a transmis Comisiei planul său național de redresare și reziliență, în conformitate cu articolul 18 alineatul (1) din Regulamentul (UE) 2021/241. În temeiul articolului 19 din regulamentul menționat, Comisia a evaluat relevanța, eficacitatea, eficiența și coerența planului de redresare și reziliență, în conformitate cu orientările privind evaluarea prevăzute în anexa V. La 20 iulie 2021, Consiliul a adoptat Decizia de punere în aplicare de aprobare a evaluării planului de redresare și reziliență al Ciprului ([6]), care a fost modificată la 8 decembrie 2023 în temeiul articolului 18 alineatul (2), pentru a actualiza contribuția financiară maximă aferentă sprijinului financiar nerambursabil, precum și pentru a include capitolul privind REPowerEU ([7]). Plata tranșelor este condiționată de adoptarea, în conformitate cu articolul 24 alineatul (5), a unei decizii a Comisiei care să prevadă faptul că Cipru a atins în mod satisfăcător jaloanele și țintele relevante stabilite în decizia de punere în aplicare a Consiliului. Atingerea în mod satisfăcător a acestor jaloane și ținte înseamnă că nu s-au înregistrat regrese privind jaloanele și țintele anterioare aferente aceleiași reforme sau investiții.

(5) La 21 ianuarie 2025, Consiliul a adoptat, la recomandarea Comisiei, o recomandare de aprobare a planului bugetar-structural național pe termen mediu al Ciprului ([8]). Planul a fost prezentat în conformitate cu articolul 11 și cu articolul 36 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul (UE) 2024/1263, acoperă perioada 2025-2028 și prezintă o ajustare bugetară repartizată pe o perioadă de patru ani.

(6) La 26 noiembrie 2024, Comisia a adoptat un aviz privind proiectul de plan bugetar pentru 2025 al Ciprului. La aceeași dată, Comisia a adoptat, pe baza Regulamentului (UE) nr. 1176/2011, Raportul privind mecanismul de alertă pentru 2025, în care a identificat Cipru ca fiind unul dintre statele membre pentru care va fi necesar un bilanț aprofundat. Comisia a adoptat, de asemenea, o recomandare de recomandare a Consiliului privind politica economică a zonei euro și o propunere de raport comun pentru 2025 privind ocuparea forței de muncă, în care se analizează punerea în aplicare a orientărilor pentru politicile de ocupare a forței de muncă și a principiilor Pilonului european al drepturilor sociale. Consiliul a adoptat Recomandarea privind politica economică a zonei euro ([9]) la 13 mai 2025 și Raportul comun privind ocuparea forței de muncă la 10 martie 2025.

([4]) Regulamentul (UE) 2021/241 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 februarie 2021 de instituire a Mecanismului de redresare și reziliență (JO L 57, 18.2.2021, p. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

([5]) Regulamentul (UE) 2023/435 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 februarie 2023 de modificare a Regulamentului (UE) 2021/241 în ceea ce privește capitolele privind REPowerEU din planurile de redresare și reziliență și de modificare a Regulamentelor (UE) nr. 1303/2013, (UE) 2021/1060 și (UE) 2021/1755 și a Directivei 2003/87/CE (JO L 63, 28.2.2023, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

([6]) Decizia de punere în aplicare a Consiliului din 20 iulie 2021 de aprobare a evaluării planului de redresare și reziliență al Ciprului (ST 10686/2021).

([7]) Decizia de punere în aplicare a Consiliului din 8 decembrie 2023 de modificare a Deciziei de punere în aplicare din 28 iulie 2021 de aprobare a evaluării planului de redresare și reziliență al Ciprului (ST 15571/23 + ADD1 COR1).

([8]) Recomandarea Consiliului din 21 ianuarie 2025 de aprobare a planului bugetar-structural național pe termen mediu al Ciprului (JO C, C/2025/639, 10.2.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/639/oj).

([9]) Recomandarea Consiliului din 13 mai 2025 privind politica economică a zonei euro (JO C, C/2025/2782, 22.5.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/2782/oj).

(7) La 29 ianuarie 2025, Comisia a publicat Busola pentru competitivitate, un cadru strategic care urmărește să stimuleze competitivitatea la nivel mondial a UE în următorii cinci ani. Acest cadru identifică cele trei imperative transformatoare ale creșterii economice durabile: (i) inovarea; (ii) decarbonizarea și competitivitatea și (iii) securitatea. Pentru a elimina decalajul în materie de inovare, UE urmărește să încurajeze inovarea industrială, să sprijine creșterea start-upurilor, prin inițiative precum Strategia UE privind start-upurile și întreprinderile în curs de extindere, și să promoveze adoptarea unor tehnologii avansate, cum ar fi inteligența artificială și informatica cuantică. În vederea creării unei economii mai verzi, Comisia a prezentat un plan de acțiune cuprinzător privind energia la prețuri accesibile și Pactul pentru o industrie curată, asigurându-se că trecerea la energia curată rămâne eficientă din punctul de vedere al costurilor, este favorabilă competitivității, în special pentru sectoarele mari consumatoare de energie și este un motor de creștere. Pentru a reduce dependențele excesive și a spori securitatea, Uniunea se angajează să consolideze parteneriatele comerciale globale, să diversifice lanțurile de aprovizionare și să asigure accesul la materii prime critice și la surse de energie curată. Aceste priorități sunt susținute de factori determinanți orizontali, și anume simplificarea reglementărilor, aprofundarea pieței unice, finanțarea competitivității și o uniune a economiilor și a investițiilor, promovarea competențelor și a locurilor de muncă de calitate, precum și o mai bună coordonare a politicilor UE. Busola pentru competitivitate este aliniată la semestrul european, asigurându-se faptul că politicile economice ale statelor membre sunt coerente cu obiectivele strategice ale Comisiei, creând o abordare unificată a guvernanței economice care promovează creșterea durabilă, inovarea și reziliența în întreaga Uniune.

(8) În 2025, semestrul european pentru coordonarea politicilor economice continuă să se desfășoare în paralel cu punerea în aplicare a MRR. Implementarea integrală a planurilor de redresare și reziliență rămâne esențială pentru îndeplinirea priorităților de politică din cadrul semestrului european, întrucât planurile respective contribuie la abordarea eficace a tuturor provocărilor care au fost identificate în cadrul recomandărilor relevante specifice fiecărei țări și emise în ultimii ani sau la abordarea eficace a unui subset semnificativ al provocărilor respective. Recomandările specifice fiecărei țări rămân la fel de relevante pentru evaluarea planurilor de redresare și reziliență modificate în conformitate cu articolul 21 din Regulamentul (UE) 2021/241.

(9) Recomandările din 2025 specifice fiecărei țări vizează provocările-cheie care nu sunt abordate în mod suficient de măsurile incluse în planurile de redresare și reziliență, ținând seama de provocările relevante identificate în recomandările specifice fiecărei țări emise în perioada 2019-2024.

(10) La data de 4 iunie 2025, Comisia a publicat raportul de țară din 2025 pentru Cipru. În acest raport, Comisia a evaluat progresele realizate de Cipru în ceea ce privește punerea în aplicare a recomandărilor relevante specifice acestei țări și a făcut bilanțul implementării de către Cipru a planului său de redresare și reziliență. Pe baza acestei analize, raportul de țară a identificat cele mai presante provocări cu care se confruntă Cipru. De asemenea, raportul de țară a evaluat progresele realizate de Cipru în ceea ce privește punerea în aplicare a Pilonului european al drepturilor sociale și îndeplinirea obiectivelor principale ale Uniunii pentru 2030 în materie de ocupare a forței de muncă, de competențe și de reducere a sărăciei și a excluziunii sociale, precum și progresele înregistrate în ceea ce privește atingerea obiectivelor de dezvoltare durabilă ale Organizației Națiunilor Unite.

(11) În temeiul articolului 5 din Regulamentul (UE) nr. 1176/2011, Comisia a efectuat un bilanț aprofundat pentru Cipru. Principalele constatări ale evaluării de către Comisie a vulnerabilităților macroeconomice cu care se confruntă Cipru în sensul regulamentului respectiv au fost publicate la 13 mai 2025 ([10]). La 4 iunie 2025, Comisia a concluzionat că Cipru nu se mai confruntă cu dezechilibre macroeconomice. În special, vulnerabilitățile legate de datoria externă și privată sunt în scădere, parțial din cauza creșterii economice puternice, iar reducerea datoriei publice este susținută în continuare de excedentele bugetare; deficitul de cont curent rămâne considerabil. Cipru a înregistrat progrese importante în ceea ce privește punerea în aplicare a măsurilor care abordează vulnerabilitățile sale. Datoria gospodăriilor și a întreprinderilor nefinanciare a scăzut ca procent din PIB, în principal datorită efectelor puternice de numitor, ca urmare a creșterii puternice a PIB-ului nominal. O mare parte din datoriile întreprinderilor sunt datorate de entități cu scop special, ai căror creditori sunt situați în afara Ciprului și care prezintă riscuri limitate pentru economie. În plus, creditele neperformante deținute de bănci au scăzut semnificativ din cauza vânzărilor, a anulărilor și a rambursărilor. Creditele neperformante deținute de societățile care achiziționează credite sunt, de asemenea, în scădere, ceea ce duce la o reducere suplimentară a gradului de îndatorare. Datoria publică scade într-un ritm rapid și se preconizează că Cipru își va menține excedentele bugetare. În pofida scăderii din 2024, deficitul de cont curent rămâne ridicat și se preconizează că se va îmbunătăți doar marginal; poziția investițională internațională netă negativă rămâne considerabilă, dar este semnificativ mărită ca urmare a prezenței unor entități cu scop special care nu au legături directe semnificative cu economia internă. Cipru înregistrează progrese în materie de politici pentru a-și aborda vulnerabilitățile. În special, cadrul de executare silită a devenit pe deplin operațional în 2024 și se preconizează că legislația care vizează facilitarea rezoluției creditelor neperformante va reduce gradul de îndatorare al gospodăriilor și va stimula economiile acestora.

([10]) SWD(2025) 68 final.

Evaluarea Raportului anual privind progresele înregistrate

(12) La 21 ianuarie 2025, Consiliul a recomandat următoarele rate maxime de creștere a cheltuielilor nete pentru Cipru: 6,0 % în 2025, 5,0 % în 2026, 5,4 % în 2027 și 4,3 % în 2028, ceea ce corespunde ratelor maxime de creștere cumulate calculate prin raportare la 2023 de 8,9 % în 2025, 14,3 % în 2026, 20,5 % în 2027 și 25,7 % în 2028. La 30 aprilie 2025, Cipru și-a prezentat Raportul anual privind progresele înregistrate ([11]), referitor la respectarea ratelor maxime de creștere recomandate ale cheltuielilor nete și la punerea în aplicare a reformelor și a investițiilor care răspund principalelor provocări identificate în recomandările specifice adresate fiecărei țări în cadrul semestrului european. Raportul anual privind progresele înregistrate reflectă, de asemenea, raportarea bianuală efectuată de Cipru cu privire la progresele înregistrate în ceea ce privește implementarea planului său de redresare și reziliență în conformitate cu articolul 27 din Regulamentul (UE) 2021/241.

(13) Războiul de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei și repercusiunile acestuia constituie o provocare existențială pentru Uniunea Europeană. Comisia a recomandat activarea clauzei derogatorii naționale din Pactul de stabilitate și de creștere în mod coordonat pentru a sprijini eforturile UE de a realiza o creștere rapidă și semnificativă a cheltuielilor pentru apărare, iar această propunere a fost salutată de Consiliul European din 6 martie 2025.

(14) În conformitate cu datele validate de Eurostat ([12]), excedentul public al Ciprului a crescut de la 1,7 % din PIB în 2023 la 4,3 % în 2024, în timp ce datoria publică a scăzut de la 73,6 % din PIB la sfârșitul anului 2023 la 65,0 % la sfârșitul anului 2024. Conform calculelor Comisiei, aceste evoluții corespund unei rate de creștere a cheltuielilor nete în 2024 de 2,9 %. În Raportul anual privind progresele înregistrate, Cipru estimează creșterea cheltuielilor nete în 2024 la 3,2 %. Comisia estimează că creșterea cheltuielilor nete a fost mai mică decât în Raportul anual privind progresele înregistrate. Diferența dintre calculele Comisiei și estimările autorităților naționale se datorează cheltuielilor totale mai mici și deducerilor mai mari pentru cofinanțarea națională a programelor UE, reflectând date disponibile mai recente ([13]). Pe baza estimărilor Comisiei, orientarea bugetară ([14]), care include atât cheltuielile finanțate la nivel național, cât și cheltuielile finanțate de UE, a fost una restrictivă în 2024, de 1,9 % din PIB.

(15) Conform Raportului anual privind progresele înregistrate, scenariul macroeconomic care stă la baza previziunilor bugetare ale Ciprului estimează o creștere a PIB-ului real de 3,1 % atât în 2025, cât și în 2026, în timp ce inflația IAPC este estimată la 1,9 % în 2025 și la 2,1 % în 2026. În previziunile Comisiei din primăvara anului 2025, se estimează că PIB-ul real va crește cu 3,0 % în 2025 și cu 2,5 % în 2026, iar inflația IAPC va fi de 2,0 % atât în 2025, cât și în 2026.

(16) În Raportul anual privind progresele înregistrate, se estimează că excedentul public va scădea la 3,5 % din PIB în 2025, în timp ce ponderea datoriei publice în PIB ar urma să scadă la 57,4 % până la sfârșitul anului 2025. Aceste evoluții corespund unei rate de creștere a cheltuielilor nete de 6,8 % în 2025. Conform acelorași previziuni, deficitul public ar urma să ajungă la 3,5 % din PIB în 2025. Conform calculelor Comisiei, aceste evoluții corespund unei rate de creștere a cheltuielilor nete în 2025 de 7,3 %. Aceste previziuni mai mari privind creșterea cheltuielilor nete decât cele din Raportul anual privind progresele înregistrate se datorează faptului că Comisia preconizează o creștere ușor mai puternică a creșterii cheltuielilor nete în 2025, deși pornind de la o bază mai scăzută. Pe baza estimărilor Comisiei, se preconizează că orientarea bugetară, care include atât cheltuielile finanțate la nivel național, cât și cheltuielile finanțate de UE, va fi expansionistă în 2025, de 1,1 % din PIB. Scăderea ponderii datoriei în PIB în 2025 reflectă în principal excedentul public ridicat, alături de o creștere economică solidă. Scăderea ponderii datoriei în PIB în 2025 reflectă în principal excedentul public ridicat, alături de o creștere economică solidă.

(17) Conform previziunilor Comisiei din primăvara anului 2025, se așteaptă ca în 2025 să fie finanțate, prin sprijin nerambursabil („granturi") acordat prin Mecanismul de redresare și reziliență, cheltuieli ale administrației publice reprezentând 1,1 % din PIB, comparativ cu 0,4 % din PIB în 2024. Cheltuielile finanțate prin sprijin nerambursabil acordat prin Mecanismul de redresare și reziliență permit realizarea de investiții de înaltă calitate și de reforme care vor stimula productivitatea, fără să aibă un impact direct asupra soldului bugetului public și a datoriei publice ale Ciprului.

([11]) Rapoartele anuale privind progresele înregistrate pentru 2025 sunt disponibile la adresa: https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_en.

([12]) Euroindicatorii Eurostat, 22.4.2025.

([13]) Cifrele Comisiei pentru 2024 se bazează pe date privind rezultatul bugetar în conformitate cu notificarea bugetară din aprilie 2025, în timp ce autoritățile naționale se bazează pe date anterioare.

([14]) Orientarea bugetară este definită ca o măsură a variației anuale a poziției bugetare subiacente a administrației publice. Scopul său este de a evalua impulsul economic generat de politicile bugetare, atât cele finanțate la nivel național, cât și cele finanțate din bugetul UE. Orientarea bugetară este măsurată ca diferența dintre (i) creșterea potențială pe termen mediu și (ii) variația cheltuielilor primare, fără măsurile discreționare privind veniturile și incluzând cheltuielile finanțate printr-un sprijin nerambursabil (granturi) din Mecanismul de redresare și reziliență și din alte fonduri ale Uniunii.

(18) Cheltuielile publice pentru apărare în Cipru au reprezentat 1,7 % din PIB în 2021, 1,5 % din PIB în 2022 și 1,9 % din PIB în 2023 ([15]). Potrivit previziunilor Comisiei din primăvara anului 2025, se preconizează că cheltuielile pentru apărare vor fi de 1,4 % din PIB atât în 2024, cât și în 2025. Acest procent reprezintă o scădere de 0,3 puncte procentuale din PIB comparativ cu 2021.

(19) Potrivit previziunilor Comisiei din primăvara anului 2025, se preconizează că cheltuielile nete ale Ciprului vor crește cu 7,3 % în 2025 și, cumulat, cu 10,4 % în 2024 și 2025. Pe baza previziunilor Comisiei din primăvara anului 2025, se preconizează că creșterea cheltuielilor nete ale Ciprului în 2025 va depăși rata maximă de creștere recomandată, ceea ce corespunde unei abateri ([16]) de 0,5 % din PIB în termeni anuali. Dacă se iau în considerare împreună anii 2024 și 2025, se preconizează, de asemenea, că rata de creștere cumulată a cheltuielilor nete va depăși rata maximă de creștere recomandată, ceea ce corespunde unei abateri de 0,5 % din PIB. Abaterea preconizată depășește pragul de 0,3 % din PIB stabilit pentru abaterea anuală, însă nu depășește pragul de 0,6 % din PIB stabilit pentru abaterea cumulată. În ansamblu, aceasta înseamnă că există un risc de abatere de la creșterea maximă recomandată a cheltuielilor nete, atunci când datele privind execuția bugetară pentru 2025 vor fi disponibile primăvara viitoare.

(20) În Raportul anual privind progresele înregistrate, se preconizează că excedentul public va crește la 3,7 % din PIB în 2026, în timp ce ponderea datoriei publice în PIB ar urma să scadă la 52,6 % până la sfârșitul anului 2026. După 2026, în Raportul anual privind progresele înregistrate, se preconizează că excedentul public va rămâne la 3,7 % din PIB în 2027 și în 2028. În schimb, se preconizează că, după 2026, ponderea datoriei publice în PIB va scădea la 48,4 % în 2027 și la 43,3 % în 2028. Pe baza măsurilor de politică cunoscute la data la care s-au făcut previziunile, previziunile Comisiei din primăvara anului 2025 estimează că deficitul public va fi de 3,4 % din PIB în 2026. Aceste evoluții corespund unei rate de creștere a cheltuielilor nete de 5,4 % în 2026. Pe baza estimărilor Comisiei, se preconizează că orientarea bugetară, care include atât cheltuielile finanțate la nivel național, cât și cheltuielile finanțate de UE, va fi restrictivă în 2026, de 0,6 % din PIB. Comisia preconizează că ponderea datoriei publice în PIB va scădea la 51,9 % până la sfârșitul anului 2026. Scăderea ponderii datoriei în PIB în 2026 reflectă în principal excedentul public ridicat, alături de o creștere economică solidă.

Principalele provocări legate de politici

(21) În conformitate cu articolul 19 alineatul (3) litera (b) din Regulamentul (UE) 2021/241 și cu criteriul 2.2 din anexa V la regulamentul respectiv, planul de redresare și reziliență include un set amplu de reforme și de investiții care se consolidează reciproc și care urmează să fie puse în aplicare până în 2026. Se preconizează că acestea vor contribui la abordarea eficace a tuturor provocărilor identificate în recomandările relevante specifice fiecărei țări sau a unui subset semnificativ al provocărilor respective. În acest interval scurt de timp, este esențial să se finalizeze punerea în aplicare efectivă a planului de redresare și reziliență, inclusiv a capitolului privind REPowerEU, pentru a se stimula competitivitatea pe termen lung a Ciprului prin tranziția verde și tranziția digitală, asigurându-se, în același timp, echitatea socială. Comunicarea Comisiei intitulată „NextGenerationEU – Calea către 2026”, adoptată la 4 iunie 2025, clarifică calendarul aplicabil pentru încheierea mecanismului și oferă orientări statelor membre pentru a crește la maximum punerea în aplicare până la 31 august 2026, inclusiv cu privire la modul de raționalizare în continuare a planurilor lor de redresare și reziliență, stabilește principalele opțiuni care trebuie luate în considerare la revizuirea acestora și subliniază importanța unei planificări comune atente înainte de depunerea ultimelor cereri de plată în 2026. Ciprul a înregistrat deja progrese în ceea ce privește punerea în aplicare a reformelor și a investițiilor din planul său de redresare și reziliență. Pentru a-și îndeplini angajamentele din planul de redresare și reziliență până în august 2026, este esențial ca Ciprul să accelereze semnificativ punerea în aplicare a reformelor și a investițiilor, prin abordarea provocărilor relevante. Ciprul ar trebui să își sporească capacitatea administrativă pentru a supraveghea în mod eficace punerea în aplicare a planului de redresare și reziliență, pentru a accelera execuția investițiilor și pentru a susține progresele în ceea ce privește punerea în aplicare a reformelor-cheie. Implicarea sistematică a autorităților locale și regionale, a partenerilor sociali, a societății civile și a altor părți interesate relevante rămâne esențială pentru a asigura asumarea pe scară largă a planului de redresare și reziliență pentru implementarea cu succes a acestuia.

(22) Punerea în aplicare a programului politicii de coeziune, care include sprijin din partea Fondului european de dezvoltare regională (FEDR), a Fondului pentru o tranziție justă (FTJ), a Fondului social european Plus (FSE+) și a Fondului de coeziune (FC), s-a accelerat în Cipru. Este important să se continue eforturile de asigurare a punerii rapide în aplicare a acestui program, maximizând, în același timp, impactul lui pe teren. Ciprul ia deja măsuri în cadrul programului politicii de coeziune pentru a stimula competitivitatea și creșterea economică concomitent cu sporirea coeziunii sociale. În același timp, Ciprul se confruntă în continuare cu provocări, inclusiv cu creșterea temperaturilor și a riscurilor de secetă, care exercită o presiune tot mai mare asupra aprovizionării cu apă și a infrastructurii critice, precum și cu deficite de forță de muncă și cu necorelarea competențelor. În conformitate cu

([15]) Eurostat, Cheltuielile administrațiilor publice în funcție de clasificarea funcțiilor administrațiilor publice (COFOG). Din cauza diferențelor metodologice dintre definițiile COFOG și NATO, cheltuielile bazate pe definiția COFOG pot fi diferite de cheltuielile bazate pe definiția NATO.

([16]) Începând din 2026, aceste cifre vor apărea în contul de control stabilit la articolul 22 din Regulamentul (UE) 2024/1263.

articolul 18 din Regulamentul (UE) 2021/1060, Cipru trebuie, ca parte a evaluării la jumătatea perioadei a fondurilor politicii de coeziune, să își revizuiască programul ținând seama, printre altele, de provocările identificate în recomandările specifice adresate țării în 2024. Propunerea Comisiei adoptată la 1 aprilie 2025 ([17]) prelungește termenul pentru prezentarea unei evaluări a rezultatului evaluării la jumătatea perioadei după data de 31 martie 2025. Propunerea prevede, de asemenea, flexibilități menite să contribuie la accelerarea punerii în aplicare a programelor și stimulente pentru ca statele membre să aloce resursele din cadrul politicii de coeziune către cinci domenii strategice prioritare ale Uniunii, și anume competitivitatea în domeniul tehnologiilor strategice, apărarea, locuințele, reziliența în domeniul apei și tranziția energetică, precum și către investiții în competențe în sectoare prioritare, menținând în același timp accentul pe persoanele aflate în situațiile cele mai vulnerabile în cadrul programelor FSE+.

(23) Platforma „Tehnologii strategice pentru Europa” (STEP) oferă prilejul de a investi într-o prioritate strategică esențială a UE prin consolidarea competitivității UE. Finanțarea STEP este direcționată prin 11 fonduri existente ale UE. Statele membre pot contribui, de asemenea, la programul InvestEU care sprijină investițiile în domenii prioritare. Cipru ar putea utiliza în mod optim aceste inițiative pentru a sprijini dezvoltarea sau fabricarea de tehnologii critice, inclusiv de tehnologii curate și eficiente din punctul de vedere al utilizării resurselor.

(24) Pe lângă provocările economice și sociale abordate în planul de redresare și reziliență și în alte fonduri ale UE, Cipru ar trebui să soluționeze în mod eficace provocările restante legate de cercetare și inovare, accesul la finanțare, mediul de afaceri, tranziția energetică, adaptarea la schimbările climatice, necorelarea competențelor și deficitul de forță de muncă.

(25) Investițiile publice și private în cercetare și dezvoltare în Cipru rămân printre cele mai scăzute din UE, intensitatea cercetării și dezvoltării în sectorul public stagnând la 0,29 % din PIB în 2023 (media UE: 0,72 %), iar în întreprinderi scăzând la 0,28 % – de cinci ori sub media UE. Acest lucru se datorează unor factori structurali, cum ar fi economia bazată pe servicii, un număr limitat de întreprinderi mari, o piață a capitalului privat subdezvoltată și un buget redus pentru stimulente. În pofida finanțării scăzute, Cipru are rezultate științifice puternice, dar comercializarea este slabă, cu doar 0,7 cereri de brevete per 1 miliard EUR din PIB în 2022 (media UE: 3,2). Ecosistemul de inovare este fragmentat, existând legături slabe între universități, întreprinderile nou-înființate, guvern și sectorul financiar. Numărul absolvenților de științe, tehnologie, inginerie și matematică (STIM) este în scădere, iar densitatea cercetătorilor rămâne scăzută. Strategia actuală de cercetare și inovare nu are obiective și indicatori, un mecanism de monitorizare și evaluare, evaluări ale impactului și finanțare pe termen lung și este necesar să se îmbunătățească cadrul juridic pentru comercializare și pentru capitalul de risc cu risc ridicat.

(26) Un sistem financiar funcțional și diversificat este esențial pentru stimularea investițiilor, a inovării și a rezilienței economice. În Cipru, accesul la instrumente alternative de economisire și de investiții rămâne limitat, iar piețele de capital nu sunt suficient de dezvoltate. Sectorul bancar este solid, dar finanțarea nebancară este în continuare insuficient utilizată, iar dependența gospodăriilor de depozitele bancare tradiționale persistă, împiedicând fluxul de capital către investiții mai productive. Nivelurile de alfabetizare financiară sunt în continuare scăzute în comparație cu media UE, limitând capacitatea și motivația gospodăriilor de a se angaja în strategii de investiții diversificate. În plus, prezența limitată a investitorilor instituționali și a capitalului de risc afectează oportunitățile de finanțare aflate la dispoziția întreprinderilor inovatoare și a întreprinderilor nou-înființate.

(27) Astfel cum se prevede în Busola pentru competitivitate, toate instituțiile UE, cele naționale și cele locale trebuie să depună eforturi majore pentru a elabora norme mai simple și pentru a accelera procedurile administrative. Comisia a stabilit obiective ambițioase în materie de reducere a sarcinii administrative: cu cel puțin 25 % în general și cu cel puțin 35 % pentru IMM-uri și a creat noi instrumente pentru atingerea acestor obiective, inclusiv un test sistematic de rezistență pentru legislația UE și un dialog consolidat cu părțile interesate. Pentru a se ridica la înălțimea acestei ambiții, Cipru trebuie să ia, la rândul său, măsuri în acest sens. 68 % dintre întreprinderi consideră complexitatea procedurilor administrative ca fiind o problemă pentru întreprinderea lor atunci când desfășoară activități economice în Cipru ([18]). Un mediu de reglementare favorabil întreprinderilor este esențial pentru stimularea investițiilor, a inovării și a spiritului antreprenorial. Cipru a înregistrat progrese în ceea ce privește îmbunătățirea mediului său de afaceri, printre care reforme pentru simplificarea înregistrării întreprinderilor și reducerea întârzierilor în efectuarea plăților în tranzacțiile dintre întreprinderi și dintre guvern și întreprinderi, precum și reforme de simplificare a autorizațiilor de construcție și crearea unui ghișeu unic pentru întreprinderi (atât străine,

([17]) Propunere de REGULAMENT AL PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI AL CONSILIULUI de modificare a Regulamentelor (UE) 2021/1058 și (UE) 2021/1056 în ceea ce privește măsuri specifice de abordare a provocărilor strategice în contextul evaluării intermediare – COM(2025) 123 final.

([18]) „Atitudinea întreprinderilor față de corupție în UE”, Raportul Eurobarometru Flash (aprilie 2024).

cât și locale). În același timp, barierele administrative și de reglementare rămân semnificative. Procedurile complexe de acordare a licențelor și de autorizare, costurile ridicate de conformare fiscală pentru întreprinderile mici și mijlocii și barierele în calea concurenței în sectorul comerțului cu amănuntul și al serviciilor profesionale continuă să afecteze dinamismul întreprinderilor.

(28) Guvernanța întreprinderilor de stat continuă să nu respecte standardele internaționale, existând deficiențe în domenii precum politicile privind proprietatea și transparența financiară. Cipru a înființat un consiliu consultativ pentru numirea membrilor consiliului de administrație al întreprinderilor deținute de stat și a adoptat măsuri de îmbunătățire a supravegherii financiare. Cu toate acestea, insuficiența cerințelor de raportare și a inventarului entităților publice împiedică monitorizarea eficace. Acest lucru duce, de asemenea, la preocupări legate de guvernanță, responsabilitate și calitatea și stabilirea prețurilor serviciilor în sectoarele controlate în principal de întreprinderile deținute de stat, cum ar fi sectorul energiei electrice. Pentru a aborda aceste provocări este esențial să se creeze un inventar actualizat periodic al entităților publice și să se adopte o abordare coordonată a reformelor, care să implice toate părțile interesate. Aceasta ar trebui să includă elaborarea unei politici clare privind proprietatea asupra întreprinderilor deținute de stat, care să definească rolurile, responsabilitățile și răspunderea instituțiilor care supraveghează întreprinderile de stat.

(29) Cipru a continuat să înregistreze progrese în ceea ce privește tranziția energetică, în special prin creșterea producției sale de energie din surse regenerabile. Cu toate acestea, petrolul și produsele petroliere reprezintă în continuare o parte importantă a consumului de energie, iar țara trebuie să accelereze în continuare eliminarea treptată a combustibililor fosili în toate sectoarele. Această utilizare în continuare a combustibililor fosili reprezintă o provocare semnificativă în ceea ce privește reducerea emisiilor globale de GES și îndeplinirea obiectivului Ciprului pentru 2030 în temeiul Regulamentului privind partajarea eforturilor. Izolarea energetică persistă și trebuie depășită prin accelerarea proiectului „Great Sea Interconnector”, care a fost afectat de întârzieri. Este necesar să se extindă și să se modernizeze sistemul și rețeaua de energie electrică din Cipru și, în special, sistemele de stocare a energiei din surse regenerabile. Dezvoltarea sistemelor de stocare a energiei din surse regenerabile este vitală pentru creșterea capacității pentru energia din surse regenerabile în rețeaua de distribuție și pentru limitarea restricțiilor de energie. Transportul durabil și la prețuri accesibile rămâne o prioritate, deoarece sectorul transporturilor din Cipru se confruntă cu creșterea consumului de energie, cu dependența deplină de transportul rutier de mărfuri și cu stimulente și infrastructuri limitate pentru electrificarea parcului auto. Dependența ridicată a țării de importurile de energie exacerbează vulnerabilitățile sectorului extern. O integrare mai profundă a surselor regenerabile de energie în mixul energetic ar consolida reziliența economiei la șocurile energetice externe și ar face țara mai atractivă pentru investiții străine productive. Cipru trebuie să își intensifice eforturile de mobilizare a finanțării private pentru îmbunătățirea eficienței energetice și renovări, în special a clădirilor cu cele mai slabe performanțe care expun consumatorii vulnerabili la sărăcia energetică, printre altele, prin încurajarea instituțiilor sale financiare să participe la Coaliția europeană pentru finanțarea eficienței energetice.

(30) Sărăcia energetică și energia electrică la prețuri accesibile reprezintă o problemă presantă în Cipru, chiar dacă au fost puse în aplicare măsuri de sprijin specifice. Cipru se numără printre țările cu cele mai mari prețuri ale energiei electrice pentru consumatorii casnici din UE, punând în special consumatorii vulnerabili sub o presiune financiară considerabilă. Atât arieratele la facturile de utilități, cât și problemele structurale, cum ar fi scurgerile și umiditatea, sunt încă larg răspândite. Costurile ridicate ale răcirii reprezintă, de asemenea, o povară semnificativă pentru gospodării.

(31) Cipru se confruntă cu provocări de mediu semnificative, în special în ceea ce privește deficitul de apă și gestionarea deșeurilor. În 2022, exploatarea apei a atins un nivel critic, reflectând utilizarea excesivă gravă a resurselor de apă regenerabile. Agricultura, care consumă cea mai mare parte a apei națiunii, agravează problema irigațiilor învechite și a utilizării limitate a tehnologiilor de economisire a apei. Cipru se confruntă cu un deficit semnificativ în ceea ce privește investițiile în infrastructura de apă, cu nevoi majore în ceea ce privește apa potabilă și tratarea apelor reziduale. În pofida eforturilor depuse prin intermediul Planului de acțiune privind economia circulară pentru perioada 2021-2027 și al planului de redresare și reziliență, rata de utilizare circulară a materialelor și productivitatea resurselor se situează în continuare sub media UE. În 2022, Cipru a reciclat doar 15 % din deșeurile municipale și 70 % din deșeurile de ambalaje, generând în același timp cea mai mare cantitate de deșeuri alimentare per persoană în UE și volume peste medie de deșeuri municipale. O taxă de depozitare a deșeurilor municipale, în cadrul planului de redresare și reziliență, ar putea îmbunătăți gestionarea deșeurilor, dacă este aplicată în mod corespunzător.

(32) Cipru este din ce în ce mai vulnerabil la riscurile climatice, printre care incendii forestiere, precipitații neregulate, secete și furtuni. În pofida investițiilor planificate, resursele Ciprului pentru adaptarea la schimbările climatice sunt insuficiente în comparație cu mediile UE. Strategia națională de adaptare urmărește să sporească reziliența, punând accentul pe gestionarea durabilă a apei și pe protecția zonelor de coastă, dar abordarea rămâne în mare măsură neobligatorie. Consolidarea guvernanței și stimularea cooperării dintre ministere și autoritățile locale sunt pași esențiali pentru punerea în aplicare efectivă a măsurilor de adaptare la schimbările climatice și pentru ca Cipru să își îmbunătățească reziliența la schimbările climatice și să se alinieze mai îndeaproape la standardele UE.

(33) Performanța Ciprului în materie de ocupare a forței de muncă a fost puternică, dar deficitul de forță de muncă și de competențe limitează din ce în ce mai mult dezvoltarea economică. Sectoare-cheie precum construcțiile, energia, asistența medicală, agricultura și ospitalitatea se confruntă cu deficite acute, care sunt exacerbate și mai mult de necorelarea competențelor și de o forță de muncă insuficient utilizată. În plus, ponderea tinerilor care nu sunt încadrați profesional și nu urmează niciun program educațional sau de formare (12,9 %) este în continuare mai mare decât media UE, în special în cazul femeilor tinere. Cipru se confruntă, de asemenea, cu o scădere semnificativă a nivelului de dobândire a competențelor de bază în rândul tinerilor – marcată de cea mai mare creștere a rezultatelor slabe în UE începând din 2018. Printre factorii care contribuie la această tendință descendentă se pot număra participarea limitată la educația timpurie, punerea în aplicare incompletă a politicilor și autonomia scăzută a școlilor. Acest lucru reprezintă un obstacol major în calea eforturilor de recalificare. Participarea la educație și formare profesională din ciclul secundar rămâne limitată, în timp ce oportunitățile de învățare la locul de muncă și alinierea la nevoile pieței forței de muncă sunt insuficiente. Ponderea studenților înscriși în domeniile STIM este cea mai scăzută din UE, contribuind la deficite persistente în domenii critice pentru tranziția verde și cea digitală. În plus, competențele digitale în rândul populației în vârstă de muncă sunt încă scăzute, în special în rândul grupurilor vulnerabile, iar participarea adulților la învățare a coborât sub media UE. Reformele sprijinite de Mecanismul de redresare și reziliență și de Fondul social european Plus sunt în desfășurare – cum ar fi punerea în aplicare a conturilor personale de învățare, programele de competențe informatice și actualizările programei de învățământ – dar impactul lor deplin nu s-a materializat încă.

(34) Accesul persoanelor în vârstă la servicii de îngrijire pe termen lung rămâne limitat, iar cheltuielile publice sunt printre cele mai scăzute din UE. Proporția persoanelor cu vârsta de cel puțin 65 de ani care au nevoie de îngrijire pe termen lung din cauza dificultăților grave legate de îngrijirea personală sau de activitățile casnice este una dintre cele mai ridicate din UE, situându-se la 34,3 %. Ponderea tot mai mare a populației în vârstă de cel puțin 65 de ani va duce la o cerere și mai mare de servicii de îngrijire pe termen lung în anii următori. Provocările în materie de acces sunt agravate de deficitul de lucrători, determinat de salariile mici și de acoperirea scăzută a negocierilor colective. Pentru a îmbunătăți disponibilitatea, accesul și calitatea serviciilor, Cipru ar putea introduce un model integrat de îngrijire pe termen lung, care să includă un mecanism solid de asigurare a calității pentru toate formele de îngrijire pe termen lung.

(35) Având în vedere legăturile strânse dintre economiile statelor membre din zona euro și contribuția lor colectivă la funcționarea uniunii economice și monetare, în 2025 Consiliul a recomandat statelor membre din zona euro să ia măsuri, inclusiv prin intermediul planurilor lor de redresare și reziliență, pentru a pune în aplicare recomandarea din 2025 privind politica economică a zonei euro. În ceea ce privește Cipru, recomandările 2, 3 și 5 contribuie la punerea în aplicare a primei recomandări pentru zona euro privind competitivitatea, în timp ce recomandările 4 și 5 contribuie la punerea în aplicare a celei de a doua recomandări pentru zona euro privind reziliența, iar recomandarea 1 contribuie la punerea în aplicare a celei de a treia recomandări pentru zona euro privind stabilitatea macroeconomică și financiară prevăzută în recomandarea din 2025,

RECOMANDĂ ca, în 2025 și în 2026, Cipru să întreprindă acțiuni astfel încât:

1. Să consolideze cheltuielile totale pentru apărare și securitate și gradul de pregătire în aceste domenii, asigurând în același timp sustenabilitatea datoriei în conformitate cu concluziile Consiliului European din 6 martie 2025. Să se asigure că cheltuielile nete respectă traiectoria recomandată de Consiliu la 21 ianuarie 2025.

2. Având în vedere termenele aplicabile pentru finalizarea la timp a reformelor și a investițiilor în conformitate cu Regulamentul (UE) 2021/241, să accelereze punerea în aplicare a planului de redresare și reziliență, inclusiv capitolul privind REPowerEU. Să accelereze punerea în aplicare a programului politicii de coeziune (FEDR, FTJ, FSE+ și FC), fructificând, în măsura posibilului, oportunitățile oferite de evaluarea la jumătatea perioadei. Să utilizeze în mod optim instrumentele UE, inclusiv oportunitățile oferite de programul InvestEU și de platforma „Tehnologii strategice pentru Europa”, pentru a îmbunătăți competitivitatea.

3. Să consolideze cercetarea și inovarea și comercializarea rezultatelor cercetării prin încurajarea investițiilor publice și private în cercetare și dezvoltare, prin îmbunătățirea sinergiilor dintre cercetare și întreprinderi și prin adoptarea unei strategii continue de cercetare și inovare pe termen lung, cu indicatori de resurse-realizare și finanțare multianuală. Să faciliteze diversificarea economiei și continuarea investițiilor productive prin facilitarea unor instrumente alternative de economisire și de investiții, prin creșterea alfabetizării financiare, prin facilitarea participării la piețele de capital și prin îmbunătățirea accesului întreprinderilor la oportunități de finanțare nebancară. Să simplifice reglementarea, să îmbunătățească instrumentele de reglementare și să reducă sarcina administrativă, punând accentul în special pe îmbunătățirea procedurilor de acordare a licențelor și de autorizare pentru investiții și pe înființarea de noi întreprinderi. Să îmbunătățească guvernanța întreprinderilor de stat prin alinierea acesteia la cele mai bune practici internaționale, printre care numirea pe bază de merit a consiliilor de administrație, politica privind proprietatea și gestionarea bazată pe performanță.

4. Să reducă dependența generală de combustibilii fosili și să diversifice și mai mult aprovizionarea cu energie, în special prin dezvoltarea interconexiunilor energetice cu țările învecinate, prin extinderea finanțării pentru eficiența energetică, prin promovarea transportului durabil și prin modernizarea rețelei de energie electrică și a instalațiilor de stocare a energiei, pentru a integra o pondere tot mai mare a energiei din surse regenerabile. Să combată sărăcia energetică. Să intensifice investițiile în infrastructura de gestionare a apei, a apelor uzate și a deșeurilor, să promoveze practici durabile de utilizare a apei și să intensifice eforturile de prevenire a generării de deșeuri și de îmbunătățire a colectării separate a deșeurilor municipale și a deșeurilor de ambalaje. Să îmbunătățească punerea în aplicare a măsurilor de adaptare la schimbările climatice, punând accentul pe îmbunătățirea cadrului instituțional care reglementează adaptarea la schimbările climatice.

5. Să abordeze deficitul de forță de muncă și necorelarea competențelor prin consolidarea participării tinerilor pe piața forței de muncă, prin creșterea în continuare a capacității și a atractivității educației și formării profesionale, precum și prin promovarea învățării în rândul adulților. Să intensifice eforturile la nivelul politicilor pentru consolidarea competențelor verzi și digitale. Să sporească în continuare participarea la educația și îngrijirea timpurie a copiilor, să îmbunătățească competențele de bază și să sporească participarea studenților în domeniile științei, tehnologiei, ingineriei și matematicii (STIM). Să îmbunătățească disponibilitatea serviciilor de îngrijire pe termen lung și accesul la acestea prin introducerea unui model modern, finanțat în mod adecvat și integrat de îngrijire pe termen lung.

Adoptată la Bruxelles, 8 iulie 2025.

Pentru Consiliu

Președintele

S. LOSE